

§ 92

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Mia Haglundin ym. valtuustoaloitteesta asunnon saami- sen helpottamiseksi turvakotijakson jälkeen

HEL 2020-013661 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Turvakotipalvelut

Turvakotipalvelut ovat valtion rahoittamia, laissa määriteltyjä erityispalveluita lähisuhdeväkivaltaa kokeneille tai sen uhan alla eläville henkilöille ja perheille. Turvakotitoiminta siirtyi lakiuudistuksen yhteydessä kunnilta valtiolle vuonna 2015. Turvakodit tarjoavat välitöntä kriisiapua, ympärivuorokautista turvattua asumista sekä akuuttiin tilanteeseen liittyvää psykososiaalista tukea, neuvontaa ja ohjausta. Turvakotipalvelut ovat saatavilla asuinpaikasta riippumatta.

Vuonna 2019 Suomessa toimi yhteensä 28 turvakotia. Näissä turvakodeissa oli tilaa yhteensä 202 perheelle tai yksin tulevalle asiakkaalle. Vuoden 2019 aikana turvakodeissa oli yli 5 000 asiakasta, joista aikuisia asiakkaista oli 54 % ja lapsia 46 %. Yksi asiakas oli turvakodissa keskimäärin 17 päivää. Vuonna 2019 Uudellamaalla oli käytössä kuusi turvakotia, joiden käyttöaste vuoden aikana oli 85% - 93%. THL:n tietojen mukaan turvakotien käyttäjämäärät ovat olleet kasvussa vuodesta 2015 alkaen. (Lähde: THL Tilastoraportti 17/2020: Turvakotipalvelut.)

Asunnon järjestyminen turvakotijakson jälkeen

Akuutin kriisin jälkeen on tärkeää päästä elämään tavallista arkea mahdollisimman pian eikä palaamisen väkivaltaiseen tilanteeseen tulisi olla vaihtoehto. Koska asiakkaat eivät ole yhtenäinen ryhmä, vaan heidän elämäntilanteensa ja taloudellinen asemansa eroavat, ovat myös heidän mahdollisuutensa uuden asunnon järjestämiseen hyvin erilaiset.

Nykyisessä asuntomarkkinatilanteessa on Helsingissä vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja hyvin tarjolla. Niiden vuokrataso nousee kuitenkin monelle liian korkeaksi, joten ne eivät usein ole realistinen vaihtoehto asumisen järjestämiseksi turvakotijakson jälkeen. Asumisen hinta on noussut monille asunnon tarvitsijoille liian korkeaksi myös suhteessa Kelan hyväksymiin ns. kohtuuvuokrarajoihin.

Huolimatta siitä, että Helsingin kaupungin omistamien vuokra-asuntojen lisäksi on kaupungissa myös muita kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja tarjoavia toimijoita, on kohtuuhintaisen vuokra-asunnon löytäminen vaikeaa. Moni joutuu turvautumaan kotikunnan järjestämään väliaikaiseen asuntoon. Turvakodista on mahdollisuus siirtyä sosiaalityön tukemana joko omaan asuntoon tai sosiaalihuoltolain mukaiseen tilapäiseen asumiseen (ns. kriisimajoitus).

Helsingissä aikuissosiaalityön tilapäisen majoituksen-yksikkö vastaa majoitukseen ohjaamisesta. Osa tilapäisen asumisen paikoista ostetaan ulkopuolisilta palvelun tuottajilta. Tilapäisen asumisen aikana perhe on myös lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin ja tuen asiakkaita. Asiakasperheet saavat puoltolausunnon kaupungin vuokra-asuntohakemuksen liitteeksi.

Asukasvalinnat

Kaupunkiympäristön toimialan asukas- ja yrityspalveluiden asuntopalvelut-yksikkö tekee asukasvalinnat Helsingin kaupungin omistamiin (HEKA) ARA –vuokra-asuntoihin voimassa olevien lakien ja asetusten sekä Helsingin kaupunginhallituksen 8.3.2010 vahvistamien asukasvalintaperiaatteiden mukaisesti. Asukkaaksi valitsemisen perusteina ovat hakijaruokakunnan asunnontarve, varallisuus ja tulot siten, että etusijalle asetetaan aina asunnottomat ja muut kiireellisimmässä asunnon tarpeessa olevat vähävaraisimmat ja pienituloisimmat ruokakunnat. Periaatteena on, että vuokra-asunnot osoitetaan niitä eniten tarvitseville ruokakunnille pyrkien samalla vuokratalon monipuoliseen asukasrakenteeseen ja sosiaalisesti tasapainoiseen asuinalueeseen. Asunnontarvetta arvioidessa apuna käytetään kiireellisyysluokitusta, jonka mukaan hakijat luokitellaan kolmeen ryhmään: Erittäin kiireellisiin, kiireellisiin tai asunnontarpeessa oleviin hakijoihin.

Hakemustensa perusteella turvakodeissa asuvat asunnonhakijat luokituvat erittäin kiireellisessä asunnon tarpeessa oleviin.

Asuntopalvelut-yksikkö valitsee asukkaat asuntoihin välittömästi saatuaan tiedon asuntojen vapautumisesta. Koska etukäteen ei ole tiedossa mistä ja millaisia asuntoja on vapautumassa, ei asunnonsaantimahdollisuuksia tai asunnon saantiin kuluvaan aikaan pystytä ennakoimaan. Asukkaita valittaessa huomioidaan myös hakijan hakemuksessaan esittämät asuntoon ja asuinalueeseen liittyvät toiveet. Jos haettavalle asunnolle on hakemuksessa asetettu tiukat kriteerit (esim. lasten koulumatkat, asunnon hinta, koko, sijainti, varustetaso), voi sopivan asunnon löytäminen olla haasteellista.

Helsingin kaupungin vuokra-asuntojen kysyntä ylittää moninkertaisesti niiden tarjonnan. Tällä hetkellä rekisterissä on noin 23 000 voimassa

olevaa hakemusta, joista erittäin kiireellisiä on noin 12 000 ja kiireellisessä asunnontarpeessa olevia noin 6 800. Asuntoja vapautuu vuosittain vain noin 3 500 kpl, joten vuokra-asuntoa ei pystytä tarjoamaan edes kaikille erittäin kiireellisessä asunnon tarpeessa oleville hakijoille.

Helsingin toimenpidesuunnitelma asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi 2020 - 2022.

Asuntopalvelut-yksikkö tekee yhteistyötä sosiaali- ja terveystieteiden eri yksiköiden kuten lastensuojelun, asunnottomien tuen ja maahanmuuttoyksikön kanssa. Turvakodeista asuntopalveluilla on jo pitkään tehty yhteistyötä Pääkaupungin turvakoti Oy:n kanssa.

Asuntopalveluista osallistuttiin kaupunginkanslian, sotien ja Kymppin asuntotoimijoiden kanssa asunnottomuuden ennalta ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi laaditun toimenpideohjelman vuosille 2020 - 2022 valmisteluun. Siinä yhteistyötä ja yhteistyöprosesseja eri toimijoiden välillä kehitettiin edelleen.

Tuloksena on laadittu asuntuoltomake, jonka avulla on mahdollisuus tuoda esiin perheiden erityistilanteet. Näin asunnontarpeesta saa tiedon viranomaiselta kiireellisen asunnon tarpeessa olevasta perheestä. Sosiaalityön asuntuoltoprosessia on mallinnettu syksyn 2020 aikana yhteistyössä kaupungin asunnontarpeiden ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Puoltolausuntojen merkitys asukasvalinnoissa

Sovittujen periaatteiden mukaisesti laadittu puoltolausunto tuo tietoa hakijan sen hetkisestä tilanteesta ja asunnontarpeesta, jota hakemuksessa ei välttämättä ole osattu oikealla tavalla tuoda esiin tai mainittu lainkaan, jos hakemus on laitettu vireille aiemmin. Lisäksi puolto nostaa samassa tilanteessa olevien hakijoiden joukosta (joita voi olla johonkin asuntoon jopa satoja, erityisesti kantakaupungin kohteissa) esille ne hakijat, joilla on erittäin kiireellisen asunnon tarpeen lisäksi myös muita painavia perusteita asunnon saantiin. Aina tällöin ei takaa yksittäisen hakijan asunnon saamista, sillä samaan kohteeseen voi olla useita hakijoita, joilla kaikilla on jokin puoltolausunto.

Jo sovittujen yhteistyökäytäntöjen lisäksi puoltoja asuntopuoltolausuntojen liitteeksi tulee monelta muultakin toimijalta kuten eri sosiaalityöntekijöiltä ja -ohjaajilta, lääkäreiltä, lähi- ja sairaanhoitajilta, vuokranantajilta ja yhdistyksiltä. Puollot ovat sisällöltään hyvin vaihtelevia, eivätkä aina kerro hakijan tilanteesta ja asunnon tarpeen kiireellisyydestä.

Johtuen erittäin kiireellisten asunnonhakijoiden ja puoltolausuntojen suuresta määrästä, sekä hakijoiden asunnolle asettamista vaatimuksista, ei asuntoa voida puolloista huolimatta taata.

Yhteistyön lisääminen turvakotijakson jälkeisen asumisen järjestymiseksi

Helsingin kaupungilla on jo pitkään tehty yhteistyötä ja luotu käytäntöjä kriisi- ja tilapäisasunnoissa eri syistä asuvien jatkoasumisen järjestämisessä. Viime vuonna on yhteistyötä asuntopalvelun ja sosiaali- ja terveystoimen välillä edelleen tiivistetty mm. asunnottomuuden ehkäisemiseksi laaditun toimenpideohjelman työstämisen yhteydessä.

Yhteistyöstä huolimatta asumisen järjestymisessä on usein haasteita johtuen kaupungin vuokra-asuntojen suuresta kysynnästä ja toisaalta vähäisestä tarjonnasta.

Kaupunkiympäristölautakunnan näkemyksen mukaan yhteistyötä asunnon saannin helpottamiseksi tulee edelleen jatkaa kaupunkiympäristön toimialan asuntopalvelut-yksikön ja sosiaali- ja terveystoimen välillä. Yhteistyössä aiemmin sovittujen käytäntöjen noudattamista ja yhteistyön kehittämistä tulee jatkaa.

Lisäksi asuntopalvelut-yksikkö luo yhteydet pääkaupunkiseudun turvakotien edustajiin yhteistyöstä sopimiseksi ja puoltokäytäntöjen yhtenäistämiseksi kevään 2021 aikana. Tämän jälkeen käydään myös keskustelut käytännöistä ja niiden mahdollisesta yhtenäistämisestä Espoon Asunnot Oy:n ja VAV Asunnot Oy:n kanssa.

Lausuntoa on valmisteltu yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Kati Hytönen, tiimipäällikkö: 310 29729
kati.hytonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mia Haglundin aloite_

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

02.03.2021

Asia/9

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Mia Haglund ja 15 muuta valtuutettua ovat tehneet 9.12.2020 valtuustoaloitteen koskien asunnon saamisen helpottamista turvakotijakson jälkeen.

Aloitteessa esitetään, että kaupunki luo käytännöt oman asunnon hakemisen ja saannin helpottamiseksi turvakotijakson jälkeen. Käytännöt tulee luoda yhteistyössä pääkaupunkiseudun muiden kuntien sekä seudun turvakotien ja asuntopalveluiden tuottajien kanssa.

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle 2.3.2021 mennessä. Aloitteeseen on pyydetty myös sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Kati Hytönen, tiimipäällikkö: 310 29729
kati.hytonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mia Haglundin aloite_

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 16.02.2021 § 78

Sosiaali- ja terveyslautakunta 16.02.2021 § 33